

HET VISIOEN VAN DE ALMACHTIGE

George Bell & Hugo Bouter

HET VISIOEN VAN DE ALMACHTIGE

Bijbelstudies over de zegenspreuken van Bileam

Het Visioen van de Almachtige
Bijbelstudies over de zegenspreuken van Bileam

Auteur: George Bell & Hugo Bouter
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Omslagontwerp: Cees van der Steldt
Eerste editie: 2004, Drukkerij Van der Perk b.v., Nieuw-Lekkerland
Tweede editie: 2005, Boeken om de Bijbel, Gouda
Derde editie: 2024, OudeSporen online uitgeverij
Copyright: OudeSporen online uitgeverij

ISBN/EAN 978-90-70926-41-0
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*'Hij aanschouwt geen onrecht in Jakob;
ook ziet Hij geen kwaad in Israël aan.
De Heere, zijn God, is met hem, en de
jubelklank van de Koning is bij hem'.*

Numeri 23:21

Inhoud

Woord vooraf	8
1. Zie, dat volk woont afgezonderd	11
Balak, een bange koning.	11
Bileam, een ‘profeet’	12
De zegen komt van boven	15
Dat volk woont afgezonderd	17
Onder de heidenvolken rekent het zich niet	17
Wie heeft het stof van Jakob geteld?	19
Laat mij de dood van de oprechten sterven.	20
2. Hij aanschouwt geen onrecht in Jakob	22
God is geen man, dat Hij liegen zou.	22
Hij aanschouwt geen onrecht in Jakob	24
Wij hebben de verlossing door Zijn bloed	25
God is vóór ons	28
God is met ons	29
3. Hoe goed zijn uw tenten, Jakob!	34
Verlichte ogen van het hart.	34
God de Almachtige.	36
Orde en opbouw	37

Geplant aan waterbeken	40
4. Er zal een Ster uit Jakob voortkomen.	44
Een blik in de toekomst	44
De kennis van de Allerhoogste	46
Elk oog zal Hem zien	48
De ster en de scepter.	49
De gebeurtenissen van de eindtijd	51
Epiloog: Jakob en Israël.	56
Appendix: Bileam in de Bijbel	59

Woord vooraf

Wie was Bileam? Een waarzegger uit Pethor in Mesopotamië, die door Balak, de koning van Moab, werd ingehuurd om het volk Israël te vervloeken (Num. 22:5vv.; Deut. 23:4). Zijn naam betekent ‘verslinder van het volk’. Toen het hem niet lukte het volk van God te vervloeken, gaf hij Balak de raad Israël door middel van gewijde prostitutie te gronde te richten – een list die bijna succes had.

Als wij alleen het Nieuwe Testament zouden hebben, dat driemaal naar Bileam verwijst in negatieve zin, zouden wij weinig redenen hebben om aandacht aan hem te besteden. De apostel Petrus waarschuwt ons namelijk voor ‘de *weg* van Bileam’ (2 Petr. 2:15), Judas voor de verleiding of ‘de *dwaling* van Bileam’ (Jud.: 11), en Johannes voor ‘de *leer* van Bileam’ (Openb. 2:14).

Het is eigenlijk verbazingwekkend dat de Geest van God deze geldgierige profeet heeft willen gebruiken om enkele van de mooiste spreuken aan te heffen die in de Bijbel staan opgetekend. Dit is een bewijs van de soevereiniteit van onze God, Die boven de machten van het kwaad staat en een *vloek* zelfs kan veranderen in een *zegen*.

Deze spreuken tonen ons het gezicht, het visioen van de Almachtige (vgl. Num. 24:4). Het gaat dus om de manier waarop *God* naar Zijn volk kijkt, om Zijn verkiezende genade, Zijn eeuwig voornemen – terwijl wij altijd ertoe geneigd zijn om

aan te zien wat voor ogen is. Zo illustreren de zegenspreuken van Bileam dat niemand in staat is om uitverkorenen van God te beschuldigen, hen aan te klagen en te veroordelen. Als God vóór ons is, wie zal dan tégen ons zijn? Dit principe geldt voor ons als nieuwtestamentische gelovigen nog in rijkere zin dan voor Israël (vgl. Rom. 8:31-39).

De *eerste* zegenspreuk behandelt Gods soevereine raad ten aanzien van Zijn volk (Num. 23:7-10). Het is een volk dat alleen woont, een verlost en geheiligd volk dat door God Zelf wordt gezegend.

De *tweede* spreuk legt de nadruk op de onveranderlijkheid van Gods raad, die de Zijnen rechtvaardigt uit vrije genade en hen naar de overwinning voert (Num. 23:18-24). ‘Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob; ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël’ (Num. 23:21 SV). Hoe is dat mogelijk? Doordat God altijd ziet op het verlossingswerk van Christus, zowel onder het oude als onder het nieuwe verbond. De heerschappij van de *genade* doet echter geen afbreuk aan Zijn rechtvaardige *regering* – zoals Israël ondervond na de zonde met Baäl-Peor (Num. 25).

De *derde* zegenspreuk beschrijft in detail het gezicht, het visioen van de Almachtige: de liefelijkheid van Gods volk als een planting van Zijn hand. Hoe goed zijn de tenten van Jakob, de woningen van Israël! God leidt Zijn volk ook tot de overwinning over alle vijanden, tot een verheven positie van Israëls koninkrijk. In de laatste dagen zal dit pas echt realiteit worden (Num. 24:3-9).

De *vierde* spreuk voert ons ook tot de eindtijd, tot de wederkomst van Christus (Num. 24:15-24). Hij is de Ster die zal opgaan uit

Jakob, de Scepter die oprijst uit Israël en die alle tegenstanders zal verpletteren (niet slechts Moab, maar ook Edom, Amalek, Assur en Rome). Zijn Vrederijk vervangt alle andere rijken.

Deze uitgave vindt zijn uitgangspunt in enkele lezingen van George Bell, een Engelse bijbelleraar. Ik heb dit materiaal bewerkt en waar nodig ook aangevuld. Het is dus een co-productie geworden. Moge de Heer Zijn zegen eraan verbinden. De laatste versie is taalkundig herzien en nu vooral gebaseerd op het taaleigen van de Herziene Statenvertaling (HSV).

Gouda, voorjaar 2024

1. Zie, dat volk woont afgezonderd

Numeri 23:7-10

Balak, een bange koning

De zegenspreuken van de aartsvaders zijn welbekende gedeelten in het Oude Testament. Maar ook de woorden van Job worden op twee plaatsen aangeduid als spreuken (Job 27:1; 29:1). In Psalm 49 wordt een spreuk gelijkgesteld aan een *geheimenis*, dat moet worden ontsluitend en dat zonder hulp van anderen dus moeilijk te begrijpen is (Ps. 49:5). Zo is het ook met sommige gezegden van onze Heer in het Nieuwe Testament, met name de gelijkenissen, de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen. De discipelen hadden er vaak moeite mee om ze te begrijpen en de Heer gaf hun dan nadere uitleg.

Wij willen ons bezighouden met de spreuken van Bileam, die ook allerlei beelden gebruikt om de unieke positie van het volk van God te omschrijven. Er zijn *vier* zegenspreuken in Numeri 23 en 24; maar als wij het slot van hoofdstuk 24 als drie aparte spreuken tellen (24:20-24), zijn het er *zeven*.

De omstandigheden die aanleiding geven tot deze spreuken, zijn heel bijzonder. Wij zien hier een koning, Balak, die totaal geen raad wist met de komst van de Israëlieten. Hij dacht dat deze talrijke legermacht een invasie voorbereidde in zijn land. Hij gaf er een levendige beschrijving van: ‘Nu zal deze menigte alles wat rondom ons is, afgrazen, zoals een rund het groen van het veld afgraast’ (Num. 22:4).

Balak, de koning van de Moabieten, beseftte dat hij niet was opgewassen tegen deze legers. Daarom stuurde hij boden naar het land van zijn volksgenoten en riep hij de hulp in van Bileam, die ongeveer 600 km. verderop woonde in Mesopotamië. Bileam wordt in acht verschillende Bijbelboeken genoemd, vijf in het Oude en drie in het Nieuwe Testament. Het is dus wel de moeite waard om studie te maken van wat er over hem wordt gezegd. Voor het Oude Testament zie Numeri 22-24; 31:8,16; Deuteronomium 23:4; Jozua 13:22; 24:9-10; Nehemia 13:1-2 en Micha 6:5. De nieuwtestamentische verwijzingen zijn al genoemd in het Woord vooraf.

Bileam, een ‘profeet’

De tweede hoofdpersoon in deze geschiedenis is Bileam, eigenlijk een waarzegger, een bezweerder, die door middel van vloekspreuken onheil moest oproepen over het volk Israël, het volk waardoor Balak zich bedreigd voelde. Bileam was een medium, iemand die zich inliet met duistere machten. Op grond van zijn reputatie op dit terrein liet Balak hem halen. Balak was overtuigd van zijn

capaciteiten: ‘(...) want ik weet: wie u zegent, die is gezegend, en wie u vervloekt, is vervloekt’ (Num. 22:6).

Bileam is iemand met een complex karakter geweest. Hij wist zich zelfs vroom voor te doen tegenover Balak. Maar toen hij inging op diens duivelse plan, kreeg hij te maken met een *hogere* macht dan die van de demonen: de macht van Jahweh, de God van Israël, de Allerhoogste, de Almachtige. Toen ontdekte hij dat er ‘geen bezwering bestaat tegen Jakob of waarzeggerij tegen Israël’ (Num. 23:23). Bileam werd telkens gedwongen het woord te spreken dat God hem in de mond legde, en zo werd de *vloek* veranderd in een *zegen* (Num. 23:5,16; 24:1-2). Bileam was dus een ‘profeet’ tegen wil en dank. Wanneer Petrus spreekt over de valse profeten van de eindtijd, noemt hij hem als afschrikwekkend voorbeeld. Het ging Bileam namelijk om het waarzeggersloon, het ‘loon van de ongerechtigheid’ (Num. 22:7; 2 Petr. 2:15-16). Hij had dat loon van de ongerechtigheid lief, hoewel hij een terechtwijzing kreeg van zijn eigen ezelin: ‘(...) het stomme lastdier dat met mensenstem sprak, verhinderde de dwaasheid van de profeet’.

Hij was dus wel een bijzondere ‘profeet’. Nergens in de Bijbel heeft hij een goede naam. Bileam ontpopte zich uiteindelijk als een valse profeet met een valse leer. Toen de oorspronkelijke opzet van Balak om het volk te vervloeken was mislukt, leerde Bileam hem de Israëlieten een strik te spannen. Deze ‘leer van Bileam’, waardoor Israël tot afgoderij en hoererij verviel, wordt in het laatste Bijbelboek scherp veroordeeld (Openb. 2:14). Het is de leer van de *vermenging* van goed en kwaad, van bozen en goeden, van Gods volk met een afgodische wereld. Het is de

leer van het syncretisme, die helaas ook binnen het christendom opgang heeft gemaakt.

Bileam werd blijkbaar gedreven door geldzucht; zowel Petrus als Judas verwijzen daarnaar. Dat is altijd een groot gevaar; denk aan andere bekende voorbeelden zoals Gehazi en Judas. De valse profeten van de eindtijd bezwijken eveneens voor de verleiding van een Bileamsloon. Dit leidt altijd tot de ondergang, zoals Paulus ook schrijft aan Timotheüs, zijn kind in het geloof (1 Tim. 6:5-10). Het dienen van God mag nooit als winstbron worden gezien.

In eerste instantie ging Bileam niet in op de voorstellen van Balak; hij moest voorlopig dus ook afzien van het waarzeggersloon. Dat kwam doordat de HEERE 's nachts aan hem verscheen en hem kort en goed verbood met de vorsten van Moab mee te gaan. God had andere gedachten over Zijn volk, plannen van liefde en zegen: 'Toen zei God tegen Bileam: U mag niet met hen niet meegaan, u mag dat volk niet vervloeken, want het is gezegend' (Num. 22:12).

Het leek erop dat Bileam wilde luisteren naar Gods stem. Hij stuurde de vorsten van Moab terug en ging niet met hen mee. Maar Balak liet zich niet zo gemakkelijk met een kluitje in het riet sturen. Hij zond opnieuw vorsten, talrijker en aanzienlijker dan de eersten. Het loon werd enorm verhoogd. Bileam begon te aarzelen en liet zijn gasten een nacht overblijven, om te zien of de HEERE verder nog iets tegen hem zou zeggen. Het is duidelijk dat hij in de ban was van het geld. Toen God zag dat hij toch graag wilde gaan, liet Hij dit toe onder één voorwaarde: '(...) maar u mag alleen dat doen, wat Ik tot u spreken zal' (Num. 22:20).

De zegen komt van boven

Het is ernstig wanneer mensen zo door geldzucht worden gedreven, dat zij bereid zijn om het volk van God te vervloeken. De weg van Bileam was een verkeerde en zondige weg. God liet hem dat ook duidelijk merken toen hij op pad ging. De Engel van de HEERE – een voorstelling van Christus vóór de vleeswording – ging hem in de weg staan als zijn tegenstander (Num. 22:22vv.). Bileam zag Hem echter niet staan met het getrokken zwaard in de hand, maar de ezelin wel. Tot drie keer toe week zij voor Hem uit, maar driemaal sloeg Bileam zijn rijdier en ging hij door op zijn zelfgekozen weg. Bileam kreeg eerst een berisping van zijn ezelin, het lastdier dat met mensenstem sprak. Daarna opende *God* zijn ogen en zag hij in dat hij zijn leven op het spel had gezet. De Engel van de HEERE prentte hem nog eens duidelijk in dat hij alleen mocht zeggen wat *Hij* tot hem zou spreken (Num. 22:35).

Balak zal wel hebben gedacht dat hij Bileam nu op de plek had waar hij hem wilde hebben. Maar Bileam waarschuwde direct al dat hij niets kon zeggen, behalve ‘het woord dat God mij in de mond legt’ (Num. 22:38). Het moet ronduit schokkend geweest zijn voor Balak om Bileam de volgende dag te horen profeteren: ‘Uit Syrië heeft Balak, de koning van Moab, mij laten halen, vanuit het bergland van het oosten: Kom, vervloek mij Jakob, kom, verwens Israë! Hoe kan ik vervloeken wie God niet vervloekt, hoe kan ik verwensen wie de HEERE niet verwenst?’ (Num. 23:7-8). Zij keken vanaf de bergtop naar het volk Israël in de velden van Moab: ‘Want vanaf de top van de rotsen zie ik hem, vanaf de heuvels neem ik hem waar’ (Num. 23:9).

Het is duidelijk dat zij vanaf dit uitkijkpunt, net buiten de grenzen van Moab, de hele legerplaats van de Israëlieten konden overzien. Dit is een interessante positie om Gods volk te bezien, ‘van de hoogte der steenrotsen’ (Statenvert.). Het geeft aan dat zij de tentenkampen van de Israëlieten vanuit *Gods* oogpunt zagen, van *boven* en niet van beneden. Gedachten en meningen van mensen houden geen stand, maar de top van de rotsen spreekt van de onwankelbaarheid van Gods eigen voornemen. Een paar jaar geleden waren wij op vakantie in Devon. Zoals de meeste mensen bezochten wij Dartmoor en zagen die geweldige rotsen, die ‘tors’ genoemd worden. Wij beklommen een deel van Haytor en kwamen onder de indruk van de standvastigheid en onbeweeglijkheid ervan. Dat is een van de lessen die wij leren van de rotsen.

Bileam zei ook nog: ‘(...) vanaf de heuvels neem ik hem waar’. De heuvels spreken misschien van een helder zicht en een heldere lucht. Vanaf de hoogte van de heuvels begrijpen wij Gods plannen van genade met Zijn volk. Wij kunnen dan met David zeggen: ‘Daarom, hoe kostbaar zijn mij Uw gedachten, o God, hoe machtig groot is hun aantal’ (Ps. 139:17). Het is belangrijk om onze medegelovigen te zien zoals God ze ziet. Laten wij hier meer aan denken. Hoe ziet God Zijn kinderen? Hij ziet hen ‘in Christus’, dat is een uitdrukking die heel vaak wordt gebruikt in de brieven van Paulus. De apostel zegt zelfs dat God ons in Hem heeft uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld (Ef. 1:4).

Het is niet moeilijk om elkaar te bekritisieren. Maar wij zijn door Gods genade geplaatst in deze nieuwe positie, waarin wij aangenaam gemaakt zijn in de Geliefde (Ef. 1:6). Als wij onze broeders en

zusters zo zien, dan zien wij hen 'van de hoogte van de rotsen'. Dan zien wij hen overeenkomstig Gods eeuwig voornemen, dat Hij heeft opgevat in Christus Jezus onze Heer.

Dat volk woont afgezonderd

Het was dus niet mogelijk dat Bileam het volk zou vervloeken. God legde Zelf het woord in de mond van de profeet (Num. 23:5). De zegenspreuk bestaat uit vier korte delen. Het zijn geen lange mededelingen, maar toch veelzeggende woorden.

Het eerste is dat het volk alléén woont. Dit heeft uiteraard betrekking op de positie van Israël als Gods volk. Hij had het aangenomen als een *heilig* volk, een volk als Zijn eigendom (zie Ex. 19:5-6). Het zal ons misschien verbazen dat deze uitdrukkingen in het Nieuwe Testament worden toegepast op onszelf als christenen. Zowel Paulus als Petrus citeren uit Exodus 19 (Tit. 2:14; 1 Petr. 2:9). Wij zijn namelijk *ook* een volk dat voor God apart is gesteld. *Israël* moest een *heilige natie* zijn, maar dit geldt evengoed voor de nieuwtestamentische gelovigen. Het Nieuwe Testament spreekt veel over onze heiliging (zie o.a. 2 Kor. 6:14-18).

Onder de heidenvolken rekt het zich niet

Dit plan van God om een *eigen* volk te bezitten dateert al uit de tijd na de zondvloed en de torenbouw van Babel, toen de volken werden verstrooid over de hele aarde. Het begon allemaal met de roeping van Abram uit het afgodische Ur van de Chaldeeën. God

beloofde hem en zijn nageslacht het land Kanaän. Abram zelf bezat er niets van: hij had alleen een tent en een altaar, waarbij hij de naam van de Heere aanriep. Abraham, de vader van de gelovigen, is ook ons grote voorbeeld.

Zoals Abram werd geroepen uit Ur om de levende God te dienen, zo werd zijn nageslacht geroepen uit Egypte om voortaan Gods volk te zijn. ‘Uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen’ (Hos. 11:1). Zij moesten afgezonderd zijn van de volken die rondom hen waren. Deze volken dienden de afgoden en dit ging gepaard met allerlei gruwelijke praktijken. Israël moest een getuige zijn van de éne ware God en Hem alleen dienen en verheerlijken. Helaas hebben de Israëlieten hierin jammerlijk gefaald en vervielen zij ook tot afgodendienst. Dit leidde ten slotte tot de wegvoering van het volk en de ballingschap in Babel.

Maar hoe staat het met ons die behoren tot de gemeente van de levende God? God roept nog steeds mensen uit de wereld – net zoals in de tijd van Abraham. De gemeente (Gr. *ekklèsia*) is een volk van ‘uitgeroepenen’ (Matt. 16:18). Wij zijn als gelovigen geroepen uit Israël én uit de heidenvolken om samen een volk te vormen voor Zijn naam (Hand. 15:14; 26:17-18). Dat betekent niet dat wij kluizenaars moeten worden. Wij zijn wel *in* de wereld, maar niet *van* de wereld (vgl. Joh. 17:14). Wij hebben hier een taak, de opdracht om van Christus te getuigen. Voordat de Heere Jezus terugkeerde naar de Vader, gaf Hij Zijn discipelen de grote opdracht: ‘Ga heen in de hele wereld en predik het Evangelie aan de hele schepping’ (Mark. 16:15). De wereld van het vermaak en van de begeerte zou voor de christen geen aantrekkingskracht

moeten hebben, maar er is een *mensenwereld* die het Evangelie nodig heeft.

Wie heeft het stof van Jakob geteld?

Het derde onderdeel van de zegen wordt weergegeven in de vorm van een *vraag*: ‘Wie heeft het stof van Jakob geteld, en het aantal, het vierde deel van Israël?’ (Num. 23:10). Wanneer God Zich voorneemt om te zegenen, dan doet Hij dat ook in rijke mate. Het volk Israël zou zich sterk uitbreiden. Wij zien dat reeds in het boek Genesis. Abraham kreeg de belofte dat zijn nageslacht heel talrijk zou zijn: ‘(...) als de sterren aan de hemel en als het zand dat aan de oever van de zee is’ (Gen. 22:17). Hier in Numeri wordt een andere metafoor gebruikt, namelijk die van het *stof* (vgl. Gen. 28:14). De gedachte is steeds die van een grote talrijkheid.

In het Nieuwe Testament vinden wij soortgelijke dingen. In Openbaring 7 is sprake van de verzegelden uit Israël, uit de twaalf stammen; en dan van een grote menigte, ‘die niemand kon tellen, uit elke natie en alle geslachten en volken en talen’, die stond voor de troon en voor het Lam (Openb. 7:9). Deze menigte die niemand kan tellen, is de vrucht van het getuigenis van trouwe Joodse predikers in de eindtijd.

De Heere Jezus vertelde ook een gelijkenis over iemand die een grote maaltijd aanrichtte en velen uitnodigde (Luk. 14:17). Hij zond zijn slaaf uit met de woorden: ‘Kom, want het is alles al gereed’. Het vreemde is dat de gasten niet wilden komen en zich begonnen te verontschuldigen. Zo ging de uitnodiging naar anderen, en nog

was er plaats. Maar het huis moest vol worden en daarom beval de heer zijn slaaf: ‘Ga naar buiten naar de wegen en heggen en dwing ze binnen te komen, opdat mijn huis vol wordt’ (Luk. 14:23). Zo is het ook met de uitnodiging van het Evangelie. Allen mogen komen, zowel Joden als heidenen. Gods huis moet vol worden met verlost mensenkinderen, een talrijke menigte. Alle dingen zijn gereed! De maaltijd is klaar, het verzoeningswerk is volbracht, er is plaats voor eenieder die gelooft!

Laat mij de dood van de oprechten sterven

Bileam eindigde zijn spreuk met een ernstig woord: ‘Moge mijn ziel de dood van de oprechten sterven en mijn einde zijn als dat van hem’ (Num. 23:10b). Maar om de dood van de *oprechten* – of van de *rechtvaardigen*, zoals het in de Engelse vertaling staat – te kunnen sterven, moet men wel als een rechtvaardige willen leven! Helaas was Bileam niet daartoe bereid, omdat hij het loon van de ongerechtigheid liefhad. Zo kwam hij om met de vijanden van Gods volk (Num. 31:8).

De term ‘de oprechten’ is een bijzondere benaming voor Gods volk. De grondslag ervan is de vergeving van de zonden en de rechtvaardiging op grond van geloof (Ps. 32:1-2; Joh. 1:48; Rom. 4:5-8). Een verwante uitdrukking is Jeschurun (d.i. ‘de oprechte’), een erenaam voor Israël, in onderscheid tot de vroegere naam Jakob, d.i. de hiellichten, de bedrieger (Deut. 32:15; 33:5,26; Jes. 44:2).

Als christenen is het ook onze taak in oprechtheid te wandelen, zodat wij onberispelijk en onbesmet zijn, onbesproken kinderen van God te midden van een ontaard en verkeerd geslacht (Fil. 2:15). Dan zullen wij nu reeds de zegen van God genieten, terwijl wij uitzien naar de volle vervulling ervan in de eeuwigheid.

2. Hij aanschouwt geen onrecht in Jakob

Numeri 23:18-24

God is geen man, dat Hij liegen zou

Het was wel jammer voor Balak, maar voorlopig hadden zijn plannen geen succes. In het voorgaande zagen wij dat hij Bileam had laten halen om de legers van Israël, waarvoor hij zo bang was, te vervloeken. Maar Bileam had precies het tegenovergestelde gedaan: hij kon de Israëlieten eenvoudig niet vervloeken, en moest hen zegenen. Het vertrouwen van Balak in de befaamde waarzegger moet wel enorm zijn geschokt. Hij zegt dan ook tegen Bileam: ‘Wat doet u mij nu aan? Ik heb u hierheen laten halen om mijn vijanden te vervloeken, maar zie, u hebt hen juist gezegend!’ (Num. 23:11).

Ondanks deze tegenvaller wilde Balak opnieuw een poging wagen om Israël te laten vervloeken. Hij nam Bileam met zich mee naar een andere plaats, waar het uitzicht op het volk van God wat beperkter was. In zijn geheel zou hij het volk dan niet zien. Mogelijk dacht Balak dat Bileam teveel onder de indruk was gekomen van het grote aantal Israëlieten. Hij herhaalde zijn opdracht: ‘Vervloek het mij daarvandaan!’ (Num. 23:13). Dacht hij misschien dat het voor

God verschil maakte dat zij nu een andere standplaats kozen? Hoe weinig wisten deze mannen nog van Gods plannen en gedachten ten aanzien van Zijn volk. Zij zouden er echter al gauw iets meer van begrijpen.

De tweede spreuk die Bileam aanhief, maakte duidelijk wat Gods voornemen was. Bij Hem is geen verandering of spoor van omkeer. Hij is trouw aan Zijn beloften. Laten wij luisteren naar de woorden van Bileam: ‘God is geen man, dat Hij liegen zou, of een mensenkind, dat Hij ergens berouw over hebben zou. Zou Hij iets zeggen en het dan niet doen? Zou Hij spreken en het niet gestand doen? Zie, ik kreeg opdracht om te zegenen: als Hij zegent, kan ik het niet keren’ (Num. 23:19-20). Het is wonderlijk dit te horen uit de mond van een valse profeet!

Wij mogen deze woorden ook op onszelf toepassen. God blijft altijd trouw aan Zijn Woord. Er zijn omstandigheden die ons kunnen benauwen en ons geloof aan het wankelen kunnen brengen. Dan moeten wij niet vergeten dat Jezus Christus gisteren en heden Dezelfde is, en tot in eeuwigheid (vgl. Hebr. 13:8). Wat Hij belooft, zal Hij ook doen. Zeker is er het probleem van onze eigen ontrouw en ons eigen falen. Maar dat doet uiteindelijk geen afbreuk aan Gods plannen en gedachten. Als Paulus schrijft over Israëls verharding en ontrouw, dan verklaart hij nadrukkelijk dat ‘de genadegaven en de roeping van God onberouwelijk zijn’ (Rom. 11:29).

God is getrouw, Zijn plannen falen niet. Dat geldt ook voor ons als christenen. Het woord van Bileam dat God niet kan liegen, vindt weerklank in het Nieuwe Testament. Wij lezen namelijk in de brief van Paulus aan Titus over de hoop van het eeuwige leven, ‘dat God,

die niet kan liegen, beloofd heeft vóór de tijden van de eeuwen' (Tit. 1:2). Op Zijn Woord kunnen wij bouwen.

Hij aanschouwt geen onrecht in Jakob

In hoofdstuk 1 hebben wij gezien dat het volk van God een heilig, afgezonderd volk is. Het is het voorwerp van de liefde van Zijn hart en het behoort aan Hem toe. Wij herinneren ons de uitdrukking: 'Zie, dat volk woont afgezonderd' (Num. 23:9). Het is voor God apart gesteld, principieel voor Hem *geheiligd*.

In de tweede spreuk komt een *andere* waarheid naar voren, en wel die van de *rechtvaardiging*. De NBG-vertaling gebruikt hier in Numeri 23 meer neutrale woorden zoals ramspoed en onheil (Num. 23:21; vgl. Job 5:6; Ps. 90:10). De Engelse vertaling geeft evenals de Statenvert. echter de voorkeur aan een *morele* betekenis: 'Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob; ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël'. Als wij dit vertalen in nieuwtestamentische bewoordingen, dan is dit de goddelijke vrijspraak, de rechtvaardigmaking niet op grond van werken, maar uit vrije genade en door het geloof (vgl. Rom. 3 en 4).

Anders zijn deze woorden ook nauwelijks te begrijpen. Het volk had Gods geduld immers telkens op de proef gesteld in de woestijn. Het had voortdurend gezondigd en gerebelleerd (vgl. Num. 14:22). Het was ook niet bewaard gebleven voor ramspoed en onheil, moeite en leed. Alleen al het feit dat er een tocht van bijna veertig jaar door de woestijn nodig was, spreekt boekdelen. Het was vanwege hun ongeloof. Het was eigenlijk alleen te danken aan

de voorbede van Mozes, die appelleerde aan de soevereine goedheid en genade van God, dat het bewaard bleef voor de ondergang.

De brief aan de Hebreëen zegt zelfs dat God een afkeer van hen heeft gehad, en veertig jaar lang vertoornd is geweest, namelijk van hen die gezondigd hadden en van wie de lichamen vielen in de woestijn (Hebr. 3:17). Het was dan ook een nieuw geslacht, een jonge generatie, die zich legerde in de velden van Moab en op het punt stond het land Kanaän binnen te gaan. Slechts twee mannen van allen die uit Egypte waren getrokken, mochten in het land komen: Jozua en Kaleb. Hoe is het dan mogelijk dat wij hier lezen: 'Hij aanschouwt geen onrecht in Jakob'? God zag vooruit op het werk van Christus en daarom kon Hij hen in genade aanzien. Het volk was niet alleen *geheiligd*, maar ook *gerechtvaardigd* in Gods oog. Volmaakter kon het niet worden.

Zo is dat ook met ons. Gods ziet ons in Christus aan, bekleed met Zijn gerechtigheid en Zijn volkomenheid. De volle betekenis van het woord 'rechtvaardigen' vinden wij pas in het Nieuwe Testament. De rechtvaardiging is gebaseerd op de dood en de opstanding van Christus, zoals de brief aan de Romeinen laat zien (Rom. 3:25; 4:25). Het is een kernpunt van het christelijk geloof.

Wij hebben de verlossing door Zijn bloed

Misschien is het goed in dit verband nog te wijzen op enkele andere ervaringen van het volk Israël tijdens de woestijnreis, waarin wij als christenen een beeld mogen zien van de waarde van het werk van Christus:

1. het bloed van het paaslam;
2. de doortocht door de Rode Zee;
3. de geschiedenis van de koperen slang.

De instelling van het Pascha vond plaats bij de uittocht uit Egypte (Ex. 12). De Israëlieten waren daar vele jaren in slavernij geweest. De situatie was hopeloos. De farao was een harde meester en er leek geen bevrijding mogelijk. Maar er kwam een moment dat God hun jammerklacht hoorde. Hij zond Mozes en Aäron met de boodschap naar de farao: 'Laat Mijn volk gaan' (Ex. 5:1). Dit was niet zo simpel en de farao verzwaarde zijn juk op het volk. Toen kwamen de plagen over het land Egypte, maar telkens liet de farao het volk niet gaan. Ten slotte kwam de tiende plaag: de dood van de eerstgeborenen. Er was een luid gejammer. Alle eerstgeborenen stierven, van hoog tot laag: '(...) vanaf de eerstgeborene van de farao, die op zijn troon zou zitten, tot aan de eerstgeborene van de gevangene, die zich in de gevangenis bevond, en alle eerstgeborenen van het vee (...). En er was een luid geschreeuw in Egypte, want er was geen huis, waarin geen dode was' (Ex. 12:29-30).

Al de eerstgeborenen van de Israëlieten waren echter veilig achter het bloed van het paaslam, dat was aangebracht op de deurposten en aan de bovendorpel van de huizen waar zij waren. Het bloed van het lam beveiligde hen voor het oordeel: 'Als Ik het bloed zie, zal Ik u voorbijgaan en er zal geen plaag onder u zijn' (Ex. 12:13). Dit legde de grondslag voor de uittocht en vormde een nieuw begin in hun nationale geschiedenis. Als christenen weten wij nu dat wij

verlost zijn door het bloed van het ware Paaslam: Christus (1 Kor. 5:7). Wij hebben de verlossing door Zijn bloed, de vergeving van de overtredingen (Ef. 1:7).

De doortocht door de zee, onder aanvoering van Mozes, onttrok de Israëlieten daadwerkelijk aan de macht van de farao. Dit type spreekt ervan dat wij *gedoopt* zijn tot de dood van Christus (Rom. 6:3-4; 1 Kor. 10:2). Wij zijn met Hem gestorven en begraven. Hierdoor zijn wij verlost uit de tegenwoordige boze wereld en onder de heerschappij van de opgestane Heer gebracht (Gal. 1:4). In de 'woestijn' leren wij God beter kennen, maar wij ervaren ook proefondervindelijk wie wij in *onzelf* zijn. In ons vlees woont géén goed (Rom. 7:18). De verlossing van de zondemacht ligt buiten onszelf, in een Ander. Het is het werk dat God in *Christus* tot stand heeft gebracht, waarvoor wij Hem mogen prijzen (Rom. 7:24-25).

Dit brengt ons tot de geschiedenis van de koperen slang, waarin wij opnieuw een beeld van het kruis van Christus zien (vgl. Joh. 3:14-16). Ondanks alle bewijzen van Gods liefdevolle zorg voor Zijn volk kwam het telkens weer tegen Hem in opstand. De Israëlieten waren niet tevreden met het manna en zij klaagden over het gebrek aan brood en water. Daarom zond de HEERE gifslangen onder het volk; die beten het volk, zodat er velen van Israël stierven. Wat was de remedie? Mozes moest een afbeelding van een slang maken en die op een staak plaatsens. Het zal gebeuren 'dat ieder die gebeten is in leven zal blijven, als hij daarnaar kijkt'. Dus wie op de koperen slang de blik richtte, bleef in leven (Num. 21:4-9). Er is een oplossing voor het probleem van de zonde, voor de beet

van de ‘oude slang’. Door een blik op het kruis, op de verhoogde Christus, is er nog steeds leven en heil voor ieder die gelooft!

God is vóór ons

Zo leren wij als gelovigen dat de zonde in het vlees veroordeeld is in de dood van Christus. Wij leren God danken voor het grote heil dat *Hij* aan het licht heeft gebracht door het werk van Zijn Zoon: ‘God zij echter dank door Jezus Christus, onze Heer!’ (Rom. 7:25). De jubelzang van de bevrijding weerklinkt: ‘Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn’ (Rom. 8:1). Door het geloof in Hem zijn wij vrijgemaakt van de macht van de zonde en van de dood.

Zo begint het overwinningsleven van Romeinen 8, het leven door de Geest. Wij wandelen door de kracht van de Geest, die in ons woont. Hij is onze Leidsman en Hij maakt ons tot overwinnaars in de aardse strijd. De parallel met het boek Numeri is duidelijk. Na de geschiedenis van de koperen slang behaalde het volk Israël de ene overwinning na de andere.

Romeinen 8 eindigt met de zekerheid van het geloof: ‘Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?’ (Rom. 8:31-39). Dit brengt ons weer bij het thema van de zegenspreuken van Bileam. Deze waarzegger was volkomen onmachtig om een aanklacht in te brengen tegen het volk van God. God beval hem te *zegenen*. Er bestond geen bezwering tegen Jakob of waarzeggerij tegen Israël (Num. 23:23). Zo hebben wij als gelovigen de blijde zekerheid dat de boze machten in de hemelse gewesten ons niet kunnen

schaden: ‘Wie zal beschuldiging inbrengen tegen uitverkorenen van God?’ (Rom. 8:33).

Er is geen vloek die ons kan treffen. God Zelf is vóór ons. Hij is de Rechter, die Zijn kinderen vrijspreekt van alle aanklachten. En de opgestane Christus is onze Advocaat aan de rechterhand van God, de Voorspraak die dag en nacht voor ons pleit. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? De conclusie is dat geen enkele macht in hemel of op aarde hiertoe in staat is. Niets of niemand kan ons scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus onze Heer. Wij zijn zelfs méér dan overwinnaars geworden door Hem die ons heeft liefgehad (Rom. 8:37).

Bij dit alles gaat het niet om onszelf, maar om de vraag wat *God* doet voor Zijn volk. Wie is *Hij* voor ons? Zoals Bileam het formuleerde: ‘Er wordt in deze tijd over Jakob gezegd, en over Israël, *wat God gedaan heeft*’ (Num. 23:23). God heeft grote dingen gedaan. Wij zijn Gods maaksel, geschapen in Christus Jezus. Uit genade zijn wij behouden. Dat is Zijn werk, het grote heil dat Hij in Christus tot stand heeft gebracht. Daarin mogen wij rusten en dat geeft ons ook kracht voor de strijd; zie het beeld van de overwinnende leeuw in Numeri 23:24.

God is met ons

God is ook mét ons. Hij woont te midden van Zijn verlost volk. Dat is een belangrijk onderwerp in de Schrift (vgl. Openb. 21:3). Het wonen van God bij de mensen is het resultaat van de verlossing. Bileam verwijst hier dan ook naar de uittocht (Num. 23:22).

Nadat God Israël uit Egypte had geleid, wilde Hij bij hen *wonen*. Dat deed Hij in de tabernakel, Zijn tentwoning in de woestijn. De meeste lezers weten dat wel.

De tabernakel was een draagbaar heiligdom. Het gebouw bestond uit planken van acaciahout, overtrokken met goud, en het ‘dak’ werd gevormd door vier verschillende tentkleden. Het eerste kleed, dat men alleen binnen in het heiligdom kon zien, was de eigenlijke ‘tabernakel’ (d.i. tent). Alles moest worden vervaardigd overeenkomstig het model dat God aan Mozes had getoond op de berg Sinäi. Gods opdracht aan Zijn volk luidde dan ook: ‘En zij moeten voor Mij een heiligdom maken, zodat Ik in hun midden kan wonen’ (Ex. 25:8). Het materiaal hiervoor moesten zijzelf vrijwillig ter beschikking stellen.

Dit onderwerp – God woont bij ons – vinden wij ook terug in de tweede zegenspreuk. Bileam gaf namelijk het volgende getuigenis van Israël: ‘De HEERE, zijn God, is met hem, en de jubelklank van de Koning is bij hem’ (Num. 23:21b). De God die Israël had verlost uit de slavernij van Egypte, was blijvend in hun midden. Dit wordt zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament prachtig tot uitdrukking gebracht in de naam ‘Immanuel’, d.i. ‘God met ons’ (Jes. 7:14; 8:8; Matt. 1:23). Het is steeds Gods bedoeling geweest te wonen bij de mensen, en dat is nog steeds zo. De gemeente is nu Gods woonplaats in de Geest (Ef. 2:22). Ze is gevormd op de Pinksterdag door de uitstorting van de Heilige Geest (Hand. 2). Alle ware gelovigen behoren tot de gemeente. Petrus gebruikt hiervoor het beeld van een gebouw dat bestaat uit ‘levende stenen’, een geestelijk huis. Samen vormen wij een heilig

priesterdom, voor het brengen van geestelijke offers die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus (1 Petr. 2:4-5).

Bij de tabernakel hoorde een zichtbaar teken: de wolk van Gods tegenwoordigheid, die rustte boven de cherubs in het heilige der heiligen. Overdag was dit een wolkkolom en 's nachts een vuurkolom boven de tent van ontmoeting. Hierdoor leidde God het volk op al zijn tochten door de woestijn (vgl. Ex. 40:34-38; Num. 10:11-13). De wolk gaf bescherming, leiding en licht in de nacht. God gaf hun Zijn goede Geest, om hen te onderrichten op de weg (Neh. 9:19-21). Daarom is het zo belangrijk dat wij de Heilige Geest niet bedroeven en Hem niet weerstaan. Een heilig God kan alleen wonen te midden van een heilig volk. Ook het Nieuwe Testament bevat tal van aansporingen tot heiligheid in leer en leven. De leer overeenkomstig de godsvrucht moet worden gehandhaafd (zie o.a. 1 Tim. 6:3vv.). De heiligheid is Gods huis tot sieraad, tot in lengte van dagen (Ps. 93:5).

Het *tweede* kenmerk van Gods tegenwoordigheid te midden van Zijn volk was de 'jubelklank van de Koning' (Num. 23:21). Dit is een verwijzing naar de signaaltrompetten van Numeri 10, die bij diverse gelegenheden werden gebruikt. Israëls hoogtijdagen, de feesten van de Heere, werden onder meer aangekondigd door trompetgeschal. Het is een gelukkig volk dat 'de jubelroep kent', dat luistert naar deze blijde klanken (Ps. 89:16). Het duidt ook de bereidheid aan *gehoorzaam* te zijn aan Gods Woord.

Wanneer het gejubel over de Koning bij ons is, dienen wij onszelf *koninklijk* te gedragen. Wij vormen als gelovigen immers 'een koninklijk priesterschap', om de grote daden te verkondigen van

God Die ons uit de duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht (1 Petr. 2:9). Hier gaat het dus om ons getuigenis naar *buiten* toe. Deze profetische woorden ten aanzien van de Koning hebben waarschijnlijk ook een toekomstige betekenis. Het besef van Gods aanwezigheid geeft ook *kracht* in de strijd, zoals wij zien in het vervolg van deze zegenspreuk: ‘God heeft hen uit Egypte geleid; Hij is hem als de horens van een wilde os’ (Num. 23:22). De vertaling ‘wilde os’ of ‘woudos’ is beter dan ‘eenhoorn’.

Het gaat erom dat geen enkele vijand kan standhouden tegen Gods volk. Overal in het Oude Testament vinden wij verwijzingen naar de uittocht. Die gedenkwaardige dag mocht niet worden vergeten. De profeten spreken er ook dikwijls over, om het volk te bemoedigen en het te wijzen op zijn Verlosser. Zelfs in het Nieuwe Testament komt het voor. In het boek Handelingen zien wij hoe Stefanus zijn Joodse gehoor bepaalde bij de exodus (Hand. 7:36).

Hoe is dat bij ons? Weten wij nog de dag van onze verlossing? Herinneren wij ons dat wij schuilden achter het bloed van het Lam? Dat betekende een heel nieuw begin in ons leven. Het einde – de eindoverwinning – is ook zeker, zowel voor Israël en voor ons als christenen. God zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Heer Jezus Christus (1 Kor. 15:57; vgl. Num. 23:23-24).

Bileams conclusie was dan ook dat er geen bezwering tegen Jakob bestond of waarzeggerij tegen Israël. Het plan van Balak was mislukt. God Zelf trad op ten gunste van Zijn volk, wie kon Hem weerstaan? Maar Balak wilde dat niet accepteren. Hij gaf het nog niet op en deed een ander voorstel: ‘Kom toch, ik zal u naar een

andere plaats meenemen. Misschien is het goed in de ogen van die God dat u het daarvandaan voor mij vervloekt' (Num. 23:27). In het volgende hoofdstuk zien wij hoe dat afliep. Bileam zal wel een vermoeden hebben gehad wat het resultaat zou zijn. Misschien hoopte hij toch nog op een beloning en wilde hij zijn medewerking daarom niet direct staken.

Laten wij het voornaamste punt van deze tweede zegenspreuk intussen niet uit het oog verliezen: Israël was een *gerechtvaardigd* volk! Dat geldt ook voor ons: wij worden op grond van geloof om niet gerechtvaardigd door Gods genade, door de verlossing die in Christus Jezus is (Rom. 3:24). God is een genadig God en een gevend God. Hij heeft ons Zijn Zoon geschonken, en Zijn Geest uitgestort in onze harten! Hij geeft ons het eeuwige leven! Zal Hij ons met Christus ook niet alle dingen schenken?

3. Hoe goed zijn uw tenten, Jakob!

Numeri 24:3-9

Verlichte ogen van het hart

Ditmaal liet Bileam zich niet leiden door de boze geesten, zoals een- en andermaal. Tweemaal was de HEERE tussenbeide gekomen en had Hij een woord in de mond van Bileam gelegd: geen vloek, maar een zegenspreuk (Num. 23:5, 16). De wens van Balak om Israël te vervloeken, stond lijnrecht tegenover de wil van God, want Hij was zegenend in hun midden. De ziener begreep nu dat het goed was in Gods ogen om Israël te zegenen en daarom richtte hij zijn gezicht naar de woestijn, waar hij het volk volgens zijn stammen gelegerd zag (Num. 24:1-2).

Zo werd hij een instrument in Gods hand. Het wekt misschien onze verbazing te lezen dat de Geest van God over hem kwam. Dat gebeurde echter wel vaker met het oog op een bepaalde taak, meestal voor een beperkte periode (Simson, Saul, David). Pas in het Nieuwe Testament lezen wij over de *permanente inwoning* van de Geest in de gelovige; dat is het resultaat van het volbrachte werk van Christus en Zijn verheerlijking in de hemel (Joh. 7:39; 14:15-17).

Voor Bileam zelf was het ook een totaal nieuwe ervaring dat de Geest van God hem (althans voorlopig) beheerste. Hij gaf door middel van enkele typeringen van zijn positie uitvoerig weer wat hem nu overkwam:

1. hij was ‘de man van wie de ogen geopend zijn’, of ‘de man waarvan het oog zuiver (of: volmaakt) is’;
2. hij hoorde de woorden (of: uitspraken) van God;
3. hij zag het gezicht, het visioen van de Almachtige (Sjaddai);
4. hij raakte in zielsverrukking (vgl. de Statenvert. ‘die verrukt wordt’);
5. zijn ogen werden ontsloten, of verlicht.

Dat waren zijn kwalificaties als ziener (Num. 24:3-4). Bileam zag daardoor de dingen zoals God ze zag. Hij had geen andere keus, omdat de Geest van God op hem rustte. Zodoende begreep hij Gods wonderbare plannen met Zijn uitverkoren volk. Het was het *visioen* dat de Almachtige Zélf aan hem liet zien, God was de bron ervan. Hij hoorde ook de *woorden* van God, het waren *goddelijke* uitspraken die hij vernam.

Wij mogen deze geweldige voorrechten ook toepassen op onszelf als gelovigen. God heeft ons Zijn Geest geschonken en de ogen van ons hart verlicht (vgl. Ef. 1:17-19). In de brief aan de Efeziërs leren wij hoe *God* naar Zijn volk kijkt en wat Zijn eeuwig voornemen is, Zijn raadsbesluiten van genade ten aanzien van Zijn kinderen. Wij hebben Zijn woorden gehoord, geïnspireerde woorden, woorden van eeuwig leven. Dat brengt echter wel een

grote verantwoordelijkheid met zich mee. Laten wij daarom met de psalmdichter bidden: ‘Ontsluit mijn ogen en laat mij aanschouwen de wonderen van Uw wet’ (Ps. 119:18).

God de Almachtige

Elk onderdeel van deze spreuk is betekenisvol. Zo is hier voor het eerst in deze hoofdstukken sprake van God als de *Almachtige*, een naam die wij kennen uit de verhalen van de aartsvaders. Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen de HEERE aan hem en zei: ‘Ik ben God, de Almachtige! Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht. Ik zal Mijn verbond sluiten tussen Mij en u, en u uitermate talrijk maken’ (Gen. 17:1-2). God had hem al veel eerder een talrijk nageslacht beloofd, maar tot dusver was zijn huwelijk met Sarai onvruchtbaar gebleven. Naar de mens gesproken was er geen hoop meer. Toch lezen wij in het Nieuwe Testament dat Abraham niet heeft getwijfeld aan Gods beloften door ongeloof, maar dat hij versterkt werd in zijn geloof en God de eer gaf (Rom. 4:20). Ten slotte werd Izak, de zoon van de belofte, geboren toen Abraham honderd jaar oud was en Sara negentig jaar. Zou er iets voor de HEERE te wonderlijk zijn (Gen. 18:14)?

De *Almachtige* is de God Die over alle middelen beschikt en de Zijnen voorziet van al het nodige. Deze God stond aan de kant van het volk Israël en daarom was het onmogelijk hen te vervloeken. Deze God is ook ónze God. De ware Izak is gekomen en in Hem, de opgestane Christus, zijn al Gods beloften: Ja. Daarom is ook door Hem het: Amen, tot eer van God door ons (2 Kor. 1:20).

Orde en opbouw

Alle inspanningen van de mensen om de wereld te verbeteren en een zekere mate van orde en rust te bereiken, lijken op niets uit te lopen. Op welke manier men de problemen ook benadert, er komt geen einde aan de wanorde. Orde en eenheid gaan samen, maar ze zijn heel moeilijk te realiseren. Hetzelfde plaatje zien wij in de belijdende kerk: er heerst overal wanorde. Zeker is er geen *praktische* eenheid.

De eerste brief van Paulus aan de Korinthiërs kan ons echter hierbij helpen. Deze brief gaat juist over de *orde* in de gemeente van God. De apostel schrijft onder andere: ‘God is geen God van wanorde, maar van vrede’ (1 Kor. 14:33). Orde, vrede en onderlinge eenheid hangen met elkaar samen. Het is mooi zo’n situatie van orde en eenheid onder Gods volk aan te treffen.

Welnu, zulke aantrekkelijke kenmerken vinden wij in de derde zegenspreuk van Bileam: ‘Hoe goed zijn uw tenten, Jakob! uw woningen, Israël!’ (Num. 24:5). Hoe goed zijn uw tenten! De uitdrukking ‘hoe goed’, of: ‘hoe liefelijk’, komt vaker voor in verbinding met het heiligdom en het samenwonen als gelovigen in Gods nabijheid (Ps. 84:2; 133:1). Dat geldt ook nu nog. Hoe goed is de eenheid van Gods kinderen, hoe liefelijk is hun gemeenschap in Zijn oog!

Hoewel er misschien wel twee miljoen mensen in het kamp waren, was de opstelling van het tentenkamp bijzonder ordelijk. Alles was door God Zelf bepaald. De stammen hadden allemaal hun eigen aangewezen plaats; wij kunnen hierover lezen in Numeri 2 en 3.

Bileam moet echt onder de indruk zijn geweest van de orde en opbouw van Israëls legerplaats. Wij krijgen de indruk dat de tenten heel ordelijk waren opgesteld. Met zoveel mensen was er ook wel discipline nodig. Zoals bekend waren er twaalf stammen, waarvan de zonen van Jakob de stamvaders waren. Er was echter geen stam vernoemd naar Jozef. Zijn plaats werd ingenomen door zijn beide zonen, Efraïm en Manasse. Jakob had hen 'geadopteerd' aan het einde van zijn leven en daarom groeiden zij uit tot zelfstandige stammen (vgl. Gen. 48:5).

De stam Levi was apart gesteld voor de dienst van Jahweh en de priesterlijke familie, de zonen van Aäron, had hierbij de hoofdverantwoordelijkheid. In Israëls legerplaats hield alles verband met het centrum: dat was de *tent* waar God woonde. De twaalf stammen, die geteld werden naar hun legermachten (Num. 1:3), waren gegroepeerd rondom dit centrum. Er was een vendel van drie stammen aan de oostzijde, waar de zon opging. De vorst van Juda was hiervan de aanvoerder, en deze afdeling moest het eerst opbreken. Het volgende vendel bevond zich aan de zuidzijde, de legerplaats van Ruben, Simeon en Gad. Het vendel van Efraïm, Manasse en Benjamin was aan de westzijde, en dat van Dan, Aser en Naftali aan de noordzijde. Zij moesten het laatst opbreken. Op een bepaalde afstand moesten zij zich telkens legeren rondom de tent van ontmoeting. Zij moesten het hele kamp bewaken.

De legerplaats van de Levieten was echter in de directe omgeving van de tentwoning. Levi had drie zonen: Gerson, Kahath en Merari. Het werk in verbinding met het heiligdom werd verdeeld onder

hun nakomelingen. De *Gersonieten* legerden zich achter de tabernakel aan de westzijde. Zij waren verantwoordelijk voor het transport van de tentkleden, de gordijnen en de beide voorhangsels bij de ingang van de voorhof en de tent van ontmoeting zelf. De *Kahathieten* legerden zich langs de tabernakel aan de zuidzijde. Zij hadden de zorg voor alle heilige voorwerpen, die zij op hun schouders moesten dragen: de ark, de tafel, de kandelaar, de altaren en al het dienstgerei, en het voorhangsel voor het allerheiligste. De *Merarieten* legerden zich langs de tabernakel aan de noordzijde. Zij vervoerden alle planken, balken, pilaren en voetstukken. De Leviëten waren ook verantwoordelijk voor het afbreken en het opbouwen van de tentwoning tijdens de woestijnreis; geen onbevoegde mocht bij het heiligdom komen.

Deze taakverdeling bevat uiteraard een les voor ons. De Leviëten hadden allemaal hun *eigen* werk te doen; zij moesten niet jaloers zijn op elkaar. Iemand die tentpinnen en touwen droeg, moest niet afgunstig zijn op een Kahathiet die een voorwerp van louter goud droeg. De tentpinnen waren net zo goed nodig, anders zou het gebouw instabiel worden. God had deze Leviet die taak gegeven en dat was het enige dat telde. Zo vinden wij dat ook in de eerste brief aan de Korinthiërs. God heeft alle leden van het lichaam van Christus hun plaats aangewezen, zoals Hij heeft gewild (1 Kor. 12:12vv.). Wij moeten geen jaloezie koesteren. Wij kunnen ook niet zeggen tegen de ander: Ik heb u niet nodig. Alle leden zijn nodig voor de opbouw van het lichaam! Iedere gelovige heeft zijn eigen specifieke taak!

Een van de problemen vandaag de dag is dat in veel plaatsen slechts één persoon verantwoordelijk is voor de eredienst. Er is een eenmansbediening, terwijl er toch vele gaven zijn in de gemeente. Dat is niet naar Gods gedachten. Laten wij onszelf afvragen of wij functioneren zoals God het bedoeld heeft. Daarbij moeten wij 1 Korinthiërs 13 ook niet vergeten: het hoofdstuk van de liefde. De liefde is het hoogste motief voor iedere bediening, de olie die het geheel soepel laat functioneren. Anders loopt alles vast. De liefde is lankmoedig, goedertieren, zij is niet afgunstig. Zij zoekt zichzelf niet, zij wordt niet verbitterd en rekent het kwade niet toe. Alles bedekt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verdraagt zij (1 Kor. 13:4,5,7). Geloof, hoop en liefde is wat wij nodig hebben, maar de meeste van deze is de *liefde*. Ik neem aan dat u het hiermee wel eens zult zijn.

Geplant aan waterbeken

Laten wij nu teruggaan naar de derde spreuk van Bileam, die een uitvoerige beschrijving biedt van de schoonheid en aantrekkelijkheid van Israëls legerplaats (Num. 24:6). Er zijn vier onderdelen, vier kenmerken. Het *eerste* kenmerk was: 'Als beekdalen strekken ze zich uit'. Een dal is altijd mooi om te zien. Er zijn heuvels aan weerskanten en er zijn allerlei schakeringen van groen te zien in het licht van de zon. Er wordt hier nog niets over de noodzaak van water gezegd, het gaat allereerst om de gedachte van het *dal*, de *vallei* als zodanig. Dat is de plaats van beproeving en vernedering.

Het is ook voor ons belangrijk een nederige plaats te willen innemen. Gods Woord spoort ons daartoe aan; want wie zichzelf verheft, zal vernederd worden. Elk dal zal gevuld en elke berg en heuvel zal verlaagd worden in de dag van het oordeel, zoals Johannes de Doper reeds aankondigde (Luk. 3:5; vgl. Jes. 40:4). Wij mogen het voorbeeld van Christus volgen. Hij heeft Zichzelf vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de dood van het kruis (Fil. 2:8). Paulus zegt: Laat die gezindheid bij u zijn! De les van het dal is *nederigheid*.

Het *tweede* kenmerk van het tentenkamp van Israël was dat het eruit zag 'als tuinen aan een rivier'. Een tuin, een hof, is gecultiveerde grond. Er is zorg voor nodig en soms zelfs heel veel werk, om een tuin op orde te houden. Maar een goed onderhouden tuin is prachtig om te zien, zeker een tuin vol bloemen en planten. Het is natuurlijk een voordeel als er genoeg water voorhanden is. De tuinen zijn hier gesitueerd 'aan een rivier'. Dat is de rivier van God, met stromen van levend water. De beek van God is vol water (Ps. 65:10). Gods volk is geplant aan de waterbeken van Woord en Geest. Daardoor is het 'een besproeide hof' (vgl. Jes. 58:11), en is er ook *vrucht voor God* te vinden. Is er geestelijke vruchtbaarheid in ons leven? Dragen wij vrucht op de akker van de Geest? Uit onszelf kunnen wij geen vrucht dragen, dat is alleen mogelijk door in Christus te blijven. Dan dragen wij veel vrucht en vertonen wij Zijn beeld (Joh. 15:5).

Het *derde* kenmerk was als volgt: 'De HEERE plantte ze als aloë's'. De Statenvertaling spreekt over 'sandelbomen', maar noemt de aloë in de kanttekeningen. Het gaat om een welriekende houtsoort. Dat

blijkt uit alle Schriftplaatsen die de aloë vermelden, o.a. Psalm 45:9 en Hooglied 4:14. De aloë wordt steeds genoemd in combinatie met de mirre. Mirre en aloë waren welriekende specerijen, maar hadden een bittere smaak. Dit spreekt van het lijden van Christus (Matt. 2:11; Joh. 12:3; 19:39). Wij horen soms van christenen die diepe beproevingen meemaken, dat *zij* juist de welriekende reuk van Christus verspreiden (vgl. 2 Kor. 2:14-16).

De aloë's waren door God Zélf geplant, dat is ook een belangrijk facet. Het volk was 'een planting door de HEERE, om Hem te verheerlijken' (Jes. 61:3). Wij zijn als christenen eveneens Gods maaksel, in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen (Ef. 2:10).

Het *vierde* en laatste kenmerk van de beschrijving die Bileam gaf, was als volgt: '(...) als ceders aan het water'. De cederboom is statig en hoog. De rechtvaardige zal opschieten als een ceder van de Libanon. Geplant in het huis van de Heere, groeit hij in de voorhoven van zijn God (Ps. 92:13-15). Bij de tempelbouw gebruikte Salomo veel ceders van de Libanon. Het waren geschikte bomen voor het prachtige huis van God dat hij bouwde. Dit spreekt van de *waardigheid* die God aan ons heeft verleend als Zijn kinderen. Wij mogen groeien en bloeien in Zijn tegenwoordigheid.

Wij worden verkwikt en verfrist door het levenswater. De Heilige Geest maakt ons bewust van onze verheven voorrechten als *zonen* van God. God heeft de Geest van Zijn Zoon uitgezonden in onze harten, die roept: 'Abba, Vader' (Gal. 4:6-7). Voor die genade mogen wij eeuwig dankbaar zijn. Na deze vier vergelijkingen wordt

de overvloed van water nog in verbinding gebracht met de *toekomst* van Israël. Het water was in feite het geheim van de zegen voor het volk, hun vruchtbaarheid en vermenigvuldiging: ‘Water stroomt uit zijn emmers, zijn zaad krijgt veel water’ (Num. 24:7a). De macht van het volk zou dan ook toenemen en Israël zou zich verheffen boven zijn aartsvijand in de woestijn (Amalek), en de koning van dit woestijnvolk, d.i. Agag (Num. 24:7b; vgl. 24:20; Deut. 25:17-19; 1 Sam. 15).

Gods kracht maakte Israël onoverwinnelijk. Daardoor triomfeerde het volk over zijn vijanden en verpletterde hen. Als een leeuw verslond hij zijn prooi en ging hij weer liggen (Num. 24:8-9a). Wie zou hem nog opjagen? Soortgelijke bewoordingen vinden wij ook in de tweede zegenspreuk van Bileam en in de zegen van Jakob voor Juda (Gen. 49:9).

De laatste woorden van Bileam luiden als volgt: ‘Wie u zegent, is gezegend, wie u vervloekt, is vervloekt!’ (Num. 24:9b). Deze woorden herinneren aan eerdere beloften die God aan de aartsvaders had gedaan, aan Abraham, Izak en Jakob (Gen. 12:3; 27:29). Ook deze beloften zullen uiteindelijk in Christus, Israël's Messias, worden vervuld.

Balaks reactie op deze derde spreuk was wel te verwachten. Hij ontstak in woede en wilde Bileam zonder beloning wegsturen naar zijn woonplaats. Maar de ‘profeet’ was nog niet uitgesproken, zoals wij in het volgende hoofdstuk zullen zien. Laten wij intussen de lessen uit dit gedeelte ter harte nemen en het visioen van de Almachtige steeds voor ogen houden.

4. Er zal een Ster uit Jakob voortkomen

Numeri 24:15-24

Een blik in de toekomst

De vorige spreuk van Bileam had geleid tot harde woorden van de kant van Balak, die zich enorm in de steek gelaten voelde door zijn ‘bondgenoot’. Hij had tegen Bileam gezegd: ‘Ik heb u geroepen om mijn vijanden te vervloeken, maar zie, u hebt hen deze drie keer juist gezegend! Nu dan, maak dat u wegtrekt, naar uw woonplaats!’ (Num. 24:10-11). Het initiatief van Balak was jammerlijk mislukt, zijn complot tegen het volk van God was op niets uitgelopen.

Bileam daarentegen had zich telkens beroepen op het feit dat hij het bevel van de HEERE niet kon overtreden: ‘(...) maar alleen het woord, dat Ik tot u spreken zal, mag u spreken’ (Num. 22:20,35,38; 23:3,12,26; 24:13). Bileam had het volk Israël nu driemaal gezegend. God liet eenvoudig niet toe dat het zou worden vervloekt, en de profeet kon Zijn bevel niet weerstaan (Num. 23:20). De eerste godsspraak legde de nadruk op het feit dat het volk door God apart was gezet: het was een *heilige* natie. De tweede spreuk toonde dat het ook een *gerechtvaardigd* volk was, en de derde dat het *ordelijk* en *welsluitend* was samengevoegd.

Na al deze zegenspreuken was het geduld van Balak uitgeput en was het ogenblik van afscheid gekomen. Zij gingen zeker niet als vrienden uit elkaar. Bileam liet zich echter niet zomaar wegsturen naar zijn woonplaats. De Geest van God rustte nog op hem en hij gaf een toegift op de zegeningen die hij reeds had uitgesproken: 'Nu dan, zie, ik ga terug naar mijn volk. Kom, ik zal u raad geven, en zeggen wat dit volk in later tijd uw volk zal aandoen' (Num. 24:14).

Bileam wierp een blik in de toekomst van Israël en van Moab, en zijn profetie reikt heel ver. Letterlijk staat er dat hij sprak over wat Israël Moab zou aandoen 'aan het einde van de dagen'. Dit is een uitdrukking die vaker voorkomt in het Oude Testament, o.a. in de zegenspreuken van Jakob. Het karakter van de zegen van Jakob was ook verstrekkend, en de beloften aangaande het komende Vrederijk zijn nog steeds niet in vervulling gegaan (vgl. Gen. 49:1).

In deze vierde spreuk profeteerde Bileam dus over de toekomst van de Israëlieten en van hun vijanden. Deze profetie was niet gepland, het was een aanvulling op de eerdere godsspraken. Hoewel er inmiddels duizenden jaren zijn verstreken, laat de definitieve vervulling nog steeds op zich wachten. Het is terecht dat wij als christenen belangstelling hebben voor het profetische onderwijs van de Schrift. Dat vormt ook de achtergrond van de gebeurtenissen die Bileam beschrijft.

Maar de profetische gebeurtenissen van de laatste dagen zullen niet plaatshebben vóór de komst van de Heer voor de gemeente. Niets staat Zijn komst voor Zijn bruidsgemeente in de weg. Wij mogen *Hem* verwachten en Hij zal ons invoeren in het Vaderhuis met de vele woningen. In de gelijkenis van de tien bruidsmisjes

valt alle aandacht op de *bruidegom*, niet op de bruid. De Persoon van de Heer Zelf moet kostbaar zijn voor ons hart. Zie, de Bruidegom! Ga uit, Hem tegemoet (vgl. Matt. 25:6). Zo mogen wij naar Hem uitzien. Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.

De laatste dagen waarover deze spreuk gaat, zullen een tijd van grote benauwdheid voor Jakob zijn (Jer. 30:7). Het zijn de dagen van de Grote Verdrukking, die voorafgaat aan de verschijning van Christus (Matt. 24:21; Openb. 7:14). Alle mensen op aarde zullen ermee te maken krijgen, maar Israël zal de zwaarste verdrukking te verduren krijgen. De profeet Daniël spreekt er ook over: ‘(...) en er zal een tijd van grote benauwdheid zijn, zoals er niet geweest is sinds er volken bestaan, tot op die tijd toe. Maar in die tijd zal uw volk ontkomen: al wie in het boek geschreven wordt bevonden’ (Dan. 12:1). De godvrezende Israëlieten zullen verlost worden en zó zal heel Israël behouden worden bij de wederkomst van de Verlosser. Hij zal de goddeloosheden van Jakob afwenden (Rom. 11:26); en zij zullen Hem aanschouwen, Die zij doorstoken hebben (Zach. 12:10).

De kennis van de Allerhoogste

Evenals bij de derde spreuk noemt Bileam hier ter inleiding van zijn godsspraak weer uitvoerig zijn kwalificaties als profeet (Num. 24:15-16; vgl. 24:3-4). Deze verzen zijn bijna identiek, alleen wordt hier nog een extra aanduiding gebruikt: ‘(...) en die de kennis van de Allerhoogste weet’ (24:16a). Bileam ontving informatie uit

de eerste hand! Deze aanvulling bevat een godsnaam die wij nog niet eerder zijn tegengekomen in deze geschiedenis, namelijk *God de Allerhoogste* (Elyon, of: Eljoon).

Deze naam komt vaker voor in het Oude Testament, voor het eerst in Genesis 14. God, de Allerhoogste, is de Schepper en Regeerder van hemel en aarde (Gen. 14:19-22). Ook hier is er een verband met de eindtijd, want de ontmoeting van Abram met Melchizedek, de koning van Salem, heeft een diepe profetische betekenis. Melchizedek, de koning van de gerechtigheid en van de vrede, is een type van Christus als de ware Priester-Koning. Bij Zijn wederkomst zal Hij het overblijfsel van Zijn aardse volk zegenend tegemoet treden als Priester van de allerhoogste God (vgl. Ps. 110:4; Hebr. 7). Dan zal het Vrederijk aanbreken voor Israël en de volken, ja, voor de hele schepping.

Er zijn veel machthebbers vandaag de dag, die doen alsof zij heer en meester van de schepping zijn. God, de Allerhoogste, wordt nauwelijks nog erkend in de wereld die Zijn handen hebben gemaakt. Dat zal niet altijd zo blijven! Wij hebben al nagedacht over de Grote Verdrukking en haar plagen, die heel veel leed over de aarde zullen brengen. Als die periode voorbij is, zal het Koninkrijk van de Zoon des mensen aanbreken. Hij zal in gerechtigheid regeren en het resultaat zal vrede zijn. Hij zal orde op zaken stellen en regeren namens God de Vader, Die alles aan Zijn voeten heeft onderworpen (Ps. 8:6; 1 Kor. 15:27). De Koning zal Zijn zegevierende volk zegenen, evenals Melchizedek dat deed met Abram en de zijnen. Het gebruik van deze godsnaam in Genesis 14 werpt dus ook licht op de strekking van de profetie van Bileam.

Elk oog zal Hem zien

Wij komen nu bij een heel belangrijk vers: ‘Ik zal hem zien, maar niet nu; ik zal hem aanschouwen, maar niet van nabij’ (Num. 24:17a). De persoon die hier onze bijzondere aandacht vraagt, wordt vervolgens nader aangeduid als de ‘ster uit Jakob’ en de ‘scepter uit Israël’. Dit is een verwijzing naar de komst van de Messias!

Bileam had eigenlijk geen hoop. Hij had alleen voor zichzelf geleefd, en als bezweerder had hij zijn ziel verkocht aan de duivel. Maar hij besefte wel – hoewel het vaag was – dat hij Hem eens zou zien. En dat geldt voor ieder mens, zoals de aanhef van het boek Openbaring ons toont: ‘Zie, Hij komt met de wolken en elk oog zal Hem zien’ (Openb. 1:7). Het is de Heere Jezus, Die door iedereen zal worden gezien. Ook de ongelovigen zullen Hem zien, maar zij zullen Hem ontmoeten als hun *Rechter*.

Er zijn gelukkig geloofshelden in de Schrift, die een betere hoop hadden dan de zoon van Beor. Job is een mooi voorbeeld daarvan. Hij wist: ‘(...) mijn Verlosser leeft, en Hij zal ten laatste over het stof opstaan’. Job wist ook dat hij eens zou opstaan en uit zijn vlees God zou aanschouwen: ‘Ik zelf zal Hem aanschouwen, en mijn ogen zullen Hem zien, niet een vreemde; mijn nieren bezwijken van verlangen in mijn binnenste’ (Job 19:25-27). Uit deze woorden van Job spreekt een vast vertrouwen en een blijde hoop.

In het Nieuwe Testament is het de apostel Johannes, die ons als christenen laat delen in dezelfde zekerheid. In zijn eerste brief schrijft hij over de komst van de Heer en zegt dan: ‘Wij weten dat als Hij geopenbaard zal zijn, wij Hem gelijk zullen zijn; want wij

zullen Hem zien zoals Hij is' (1 Joh. 3:2). Hoe staat het met ons? Zien wij naar Hem uit, of hebben wij zoals Bileam in feite geen blijde hoop?

De ster en de scepter

Wij weten niet precies wat Bileam heeft begrepen van zijn eigen spreuk, maar het was wel heel bijzonder wat hij profeteerde: 'Er zal een ster uit Jakob voortkomen, er zal een scepter uit Israël opkomen' (Num. 24:17b). De ster en de scepter zijn symbolen voor het koningschap. De *ster* is voor degenen die waken en uitzien naar het aanbreken van de dag. De *scepter* spreekt van gezag en macht. Sommigen van ons kunnen zich nog de kroning van koningin Elisabeth II herinneren. Tijdens de plechtige ceremonie hield ze de scepter in haar rechterhand als het bewijs van haar koninklijke macht.

Wij vinden deze twee symbolen in verschillende passages in de Schrift. Soms ligt de nadruk alleen op de ster en wordt het woord scepter niet gebruikt, maar op de achtergrond blijkt de gedachte aan regeringsmacht wel degelijk aanwezig te zijn. De ster wordt in het Nieuwe Testament voor het eerst vermeld in het Evangelie naar Mattheüs. Wijzen uit het oosten kwamen te Jeruzalem, en vroegen: 'Waar is de Koning van de Joden, die geboren is? Want wij hebben Zijn ster gezien in het oosten en zijn gekomen om Hem te huldigen' (Matt. 2:2).

De ster wordt hier rechtstreeks gekoppeld aan het koningschap van de Messias. Deze wijzen moeten *wachters* zijn geweest!

De ster die zij hadden gezien aan de nachtelijke hemel, had hen in beweging gezet. Zij kwamen enige tijd na de geboorte van de Heer, want zij moesten een verre reis maken. Maar nu waren zij te Jeruzalem gekomen om de geboren Koning van de Joden te aanbidden. Hoe wisten de wijzen hiervan? Hadden zij misschien gehoord over de spreuken van Bileam? Kenden zij de Joodse Schriften? Het is niet helemaal duidelijk, maar mogelijk waren het oprechte zoekers naar waarheid, naar goddelijk licht. De ster die zij hadden waargenomen in het oosten leidde hen in ieder geval naar de stad van de grote Koning, en deze ging hun ook voor naar de plaats waar het Kind was. Zij boden Hem geschenken aan en bewezen Hem hulde.

Die geschiedenis bevat ook een praktische les voor ons. Als wij oprecht verlangen naar licht en wijsheid van boven, dan zal God ons leiden en ons de weg wijzen. Wij hebben bovendien de hele Schrift tot onze beschikking. Laten wij in onze moeilijkheden op God vertrouwen. Hij blijft trouw!

De volgende plaats waar wij het beeld van de ster en de scepter vinden, is het eerste hoofdstuk van de tweede brief van Petrus. Petrus herinnert zijn lezers daar aan de verheerlijking op de berg, die in feite een voorsmaak was van de komst van het Koninkrijk. De apostel was erbij geweest en hij was diep onder de indruk geraakt van de koninklijke waardigheid van Christus. Hij schreef: 'Wij waren ooggetuigen van Zijn majesteit' (2 Petr. 1:16). Hoe koninklijk klinkt dat woord 'majesteit'. Hier hebben wij de gedachte van de scepter, de regeringsmacht. Door deze ervaring is Petrus de profetieën van het Oude Testament over de komst van het Koninkrijk in een

ander licht gaan zien. Hij was er nu absoluut zeker van dat al die voorzeggingen in Christus in vervulling zouden gaan. En dan vinden wij in deze passage opnieuw het licht van de *ster*! De verheerlijking op de berg is namelijk een duidelijke bevestiging van de waarheid van het profetische Woord. Dit schijnt als een lamp in een duistere plaats, ‘totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in uw harten’ (2 Petr. 1:19).

De dag die aanbreekt, is de dag van het Koninkrijk. De morgenster die opgaat, is de komst van Christus voor Zijn bruidsgemeente (vgl. Openb. 2:28; 22:16-17). Het opgaan van de morgenster is de garantie dat de dag van het Vrederijk aanstaande is. Dat is de hoop van de christen. De derde Schriftplaats die wij in dit verband willen noemen, is te vinden in het laatste Bijbelboek. Johannes schrijft aan het eind van de Openbaring: ‘Ik, Jezus, (...) Ik ben de wortel en het geslacht van David, de blinkende morgenster’ (Openb. 22:16). In het eerste deel van dit citaat stelt Christus Zichzelf voor als de beloofde Koning uit het geslacht van David. Hij heeft recht op de troon en op de scepter! Hij zal regeren in gerechtigheid. Vervolgens zegt Hij dat Hij de blinkende morgenster is, en dat houdt verband met onze directe verwachting als christenen. Hoewel het nog nacht is in de wereld zien wij als ‘wachters’ uit naar Zijn komst als de Morgenster, die ieder ogenblik kan plaatshebben. Hij verzekert ons driemaal: ‘Zie, Ik kom spoedig’ (Openb. 22:7,12,20).

De gebeurtenissen van de eindtijd

Naast dit belangrijke profetische aspect moeten wij ook wijzen op de historische voorvervulling van de woorden van Bileam. Israël kreeg

reeds in de dagen van Saul en David de suprematie. Moab werd op krachtige wijze onderworpen aan de ‘scepter’ die oprees uit Israël. De Moabieten werden uiteindelijk schatplichtige onderdanen van David (1 Sam. 14:47; 2 Sam. 8:2). Bileam noemt *Moab* hier als de eerste vijand die aan Israël zou worden onderworpen: ‘Er zal een scepter uit Israël opkomen; hij zal de flanken van Moab verbrijzelen en alle zonen van Seth vernietigen’ (Num. 24:17b). De uitdrukking over de flanken van Moab (lett. ‘hoeken’, ‘zijden’) wijst misschien op de grenzen van Moabs gebied. De ‘zonen van Seth’ is een synonieme uitdrukking, het gaat niet om een andere volksstam. Sommigen denken aan de betekenis ‘trotsaards’. De profeet Jeremia noemt de Moabieten ‘rumoermakers’ of ‘zonen van het tumult’ (Jer. 48:45).

Dan volgt *Edom*, dat evenals andere omringende naties werd onderworpen aan de heerser uit Jakob (Num. 24:18-19; vgl. 2 Sam. 8:13-14). Edom of Seïr (d.i. Edoms gebergte) zou een veroverd gebied zijn, een erfelijke bezitting voor zijn vijanden, nl. voor de Israëlieten. Maar Israël zou kracht oefenen en er zou één uit Jakob heersen, en hij zou de overigen uit de steden van Edom ombrengen (vgl. de Statenvert.).

In de eindtijd zullen Moab en Edom opnieuw gezworen vijanden van de Israëlieten zijn (vgl. Ps. 83:2-9), maar dan definitief het onderspit delven. Er bestaat echter een belangrijk verschil tussen deze beide volken. De HEERE zal in het lot van Moab een keer brengen in het laatste der dagen (Jer. 48:47), terwijl Edom/Ezau voor altijd wordt uitgeroeid (Ob. 10). Blijkbaar wordt het door Israël geannexeerd. De

profetie van Bileam dat Edom een veroverd gebied zal wezen, zal dan ten volle werkelijkheid worden.

Hierna hief Bileam zijn spreuk aan met betrekking tot de *Amalekieten* en de *Kenieten*, twee woestijnvolken waarmee Israël te maken kreeg op de reis naar het Beloofde Land. Amalek was de eerste vijand die het volk bedreigde in de woestijn (Ex. 17: 8-16). Amalek wordt hier de voornaamste van de heidenvolken genoemd. Het was een formidabele tegenstander, die Israël onverhoeds aanviel. De Schrift tekent Amalek als het prototype van de vijanden van Israël. Toch is zijn macht beperkt: '(...) maar zijn einde is dat hij ten onder gaat' (Num 24:20). De HEERE zou de herinnering aan Amalek onder de hemel volledig uitwissen (Ex. 17:14; vgl. Deut. 25:17-19; 1 Sam. 15:2-9; 30:1-25; 2 Sam. 8:12; 1 Kron. 4:43). In het bondgenootschap van Israëls vijanden in de eindtijd zal Amalek opnieuw een rol spelen (Ps. 83:8).

Van de Kenieten zei Bileam: 'Uw woongebied staat vast, uw nest is in de rots vastgezet. Toch zal Kaïn weggevaagd worden' (Num. 24:21-22a). De Kenieten waren een Kanaänitisch volk (Gen. 15:19). Zij woonden in het bergland ten zuiden van de Dode Zee en waren verwant aan de Amalekieten en de Midianieten. In tegenstelling tot de Amalekieten hadden zij wel goede relaties met Israël en Juda (Richt. 1:16; 4:11; 1 Sam. 15:6; 30:29).

Kaïn wordt hier genoemd als stamvader van de Kenieten (vgl. Richt. 4:11 Statenvert.). Het gaat niet om de Kaïn uit het boek Genesis. Ondanks hun vesting in het gebergte, hun 'nest in de rots', zou hun woonplaats echter met vuur worden verbrand. In het Hebreeuws is er een bepaalde klankovereenkomst tussen de

woorden 'Keniet', 'nest', en 'Kaïn'. Het zou niet lang meer duren (de ziener ziet vele eeuwen in de toekomst), dan zou Assur komen en hen gevangelijk wegvoeren (Num. 24:22b), zoals dat trouwens ook is gebeurd met de tien stammen van Israël en met andere volken in de regio.

Het optreden van *Assur* betekende nog niet het einde van de wereldgeschiedenis, maar het was wel een voorbode ervan. De laatste spreuk van Bileam bevestigt dit: 'En hij hief zijn spreuk aan, en zei: Och, wie zal leven, als God dit doet!' (Num. 24:23). Deze klacht van de profeet doet ons denken aan de *weeën* van de Grote Verdrukking (Matt. 24:15-28). Ook dan zullen de mensen gewaarschuwd worden: 'Wee, wee, wee hun, die op de aarde wonen' (Openb. 8:13). Het oordeel staat vast, maar gelukkig zullen de uitverkorenen ontkomen (vgl. Matt. 24:22). Na die vreselijke tijd zal Christus verschijnen en Zijn Koninkrijk oprichten.

Met dit heerlijke perspectief eindigt de profetie van Bileam echter niet. Hij noemt nog een *laatste* vijand, die zou worden vernietigd: 'Van de kust van de Kittiers komen schepen; zij zullen Assur onderdrukken, ook Heber zullen zij onderdrukken, maar ook zij zullen ten onder gaan' (Num. 24:24). Assur zou wel zijn stempel op de wereldgeschiedenis drukken, maar hij zou niet het laatste woord hebben. Assur zou op zijn beurt onderdrukt worden door een zeevarende natie, hier nader omschreven als de *Kittiers*, die reeds in de volkenlijst van Genesis 10 worden genoemd (Gen. 10:4).

Het is wel merkwaardig dat er in het boek Daniël eveneens sprake is van de schepen van de *Kittiers*, d.w.z. de bewoners van de

kustlanden aan de overzijde van de Middellandse Zee (eerst de Macedoniërs en later de Romeinen). Assur was de voorloper en de representant van de koning van het Noorden, waarover de profeet Daniël ook spreekt (Dan. 11). In de eindtijd zal er een confrontatie plaatshebben tussen deze noordelijke macht en de Kittiers (Dan. 11:30). Het is de tijd van de Grote Verdrukking en van 'de gruwel der verwoesting', waarover Daniël ons inlicht. Het Romeinse wereldrijk zal in de eindtijd opnieuw op het toneel verschijnen als het rijk van het beest, en het zal een bondgenootschap sluiten met de valse messias van de Joden. Wanneer deze wordt bedreigd door de koning van het Noorden, zal hij worden geholpen door Rome, zodat de vijand wordt afgeschrikt.

Eber of *Heber* kan een algemene aanduiding van de Hebreërs zijn, die deze achterkleinzoon van Sem als voorvader hadden (Gen. 10:21; 11:10vv.). Het volk van God is eeuwenlang onderdrukt door de Grieken en de Romeinen, maar de macht van het laatste wereldrijk zal ten slotte ook gebroken worden. De Steen die het beeld van de wereldrijken zal omverwerpen, zal dan tot een grote berg worden, die de hele aarde vult (Dan. 2). Het Koninkrijk van de Zoon des mensen zal in eeuwigheid niet te gronde gaan!

Epiloog: Jakob en Israël

In alle spreuken van Bileam wordt het volk van God, dat Balak wilde laten vervloeken, zowel *Jakob* als *Israël* genoemd. De aanhef van de eerste spreuk maakt dat direct al duidelijk: ‘Kom, vervloek mij Jakob, kom, verwens Israël!’ (Num. 23:7). Dit parallelisme komt vaker voor. Zoals bekend was Jakob de kleinzoon van Abraham. In de loop van de tijd kreeg de hele natie de naam Jakob/Israël. Er bestaat ook een opmerkelijke overeenkomst tussen de geschiedenis van Jakob zelf en die van het volk.

Al de beloften die God aan Abraham had gedaan, waren het rechtmatige deel van Jakob. Jakob had zichzelf heel wat moeite kunnen besparen, als hij geduldig had gewacht op Gods tijd. Maar zo was hij nu eenmaal niet. Hij bedroog zijn vader Izak, die bijna blind was, om de zegen te kunnen beërven die toekwam aan zijn broer Ezau, die het eerstgeboorterecht had. Toen moest hij vluchten voor zijn broer, die hem wilde doden, en leefde hij meer dan twintig jaar als banneling in het huis van Laban, de broer van zijn moeder. Laban was net zo slim als Jakob. Hij was een harde meester en Jakob kreeg weinig loon. Rachel was de jongste dochter van Laban en Jakob had haar lief. Zij sloten een overeenkomst: Jakob moest zeven jaar werken voor zijn bruid. Toen die tijd voorbij was, bedroog zijn schoonvader hem en kreeg hij Lea als vrouw. Daarna moest hij nog zeven jaar werken voor Rachel!

Zo kreeg Jakob allerlei problemen te verwerken in zijn leven. Maar bij Pniël, waar hij God ontmoette, kreeg hij een nieuwe naam. In Bethel werd dit herhaald (Gen. 32 en 35). De nieuwe naam was Israëel, d.i. 'strijder Gods'. Zo ondervond hij Gods tucht, maar ook Gods zorg. Aan het einde van zijn leven kon hij getuigen van het feit dat God hem als Herder had geleid, zijn leven lang (Gen. 48:15). Door het geloof heeft hij zijn nakomelingen gezegend en heeft hij ten slotte aanbeden, leunend op het uiteinde van zijn staf (Hebr. 11:21).

Daarom zien wij in Jakob Gods tucht in het leven van een gelovige. Misschien vinden wij dit niet zo'n prettig onderwerp, maar het woord 'tuchtiging' heeft in feite te maken met het opvoeden van kinderen. De brief aan de Hebreeën spreekt daarover: 'Nu schijnt alle tuchtiging wel op het ogenblik zelf geen reden voor vreugde maar voor droefheid te zijn, maar daarna geeft zij aan hen die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht van gerechtigheid' (Hebr. 12:11). Op een zeker moment in zijn leven was Jakob zo bedroefd dat hij uitriep: 'Al deze dingen zijn tegen mij!' (Gen. 42:36). Misschien kent u dat gevoel ook uit uw eigen leven. Maar als gelovigen kunnen wij zoiets eigenlijk niet zeggen, omdat wij weten dat God vóór ons is en dat Hij alle dingen doet meewerken ten goede voor hen die Hem liefhebben (Rom. 8:28).

Zo zijn er diverse overeenkomsten tussen het leven van Jakob en Israëls volksbestaan. Denk bijvoorbeeld aan de periode van de ballingschap, het leven als vreemdeling buiten het Beloofde Land. Dat gold voor Juda na de wegvoering naar Babel in 588 vóór Chr., en opnieuw na de verwoesting van Jeruzalem in 70 na Christus.

Na vele eeuwen is inderdaad verandering hierin gekomen. Zoals wij weten is in 1948 de staat Israël opgericht, maar de situatie is nog steeds niet stabiel. Bij de komst van Christus zal dat veranderen en zal de ballingschap voorgoed voorbij zijn. Laten de zegenspreuken van Bileam ook in dit opzicht een bemoediging voor ons zijn in deze tijd!

Appendix: Bileam in de Bijbel

Citaten uit het Oude Testament

Numeri 22 tot 24

Zie de volledige tekst van deze hoofdstukken.

Numeri 31:8, 15-16

‘Zij doodden ook de koningen van Midian, Evi, Rekem, Zur, Hur en Reba, de vijf koningen van Midian; ook doodden zij Bileam, de zoon van Beor, met het zwaard’ (...). ‘En Mozes zei tegen hen: Hebt u alle vrouwen laten leven? Zie, zij waren *door de raad van Bileam* voor de Israëlieten de aanleiding tot trouwbreuk tegen de HEERE, in het geval van Peor, waardoor de plaag kwam onder de gemeenschap van de HEERE’.

Deuteronomium 23:3-5

‘Een Ammoniet of Moabiet mag niet in de gemeente van de HEERE komen; zelfs hun nakomelingen van de tiende generatie mogen tot in eeuwigheid niet in de gemeente van de HEERE komen, vanwege het feit dat zij u onderweg niet met brood en water tegemoet gekomen zijn toen u uit Egypte wetrok; en omdat hij Bileam, de zoon van Beor, uit Pethor in Mesopotamië, tegen u ingehuurd heeft *om u te vervloeken*. De HEERE, uw God, echter wilde niet naar Bileam

luisteren, maar de HEERE, uw God, heeft de vloek voor u in een *zegen* veranderd, omdat de HEERE, uw God, u liefhad’.

Jozua 13:22; 24:9-10

‘Bovendien hebben de Israëlieten Bileam, de zoon van Beor, *de waarzegger*, met het zwaard gedood, tegelijk met de anderen die door hen verslagen zijn’ (...). ‘Vervolgens maakte Balak, de zoon van Zippor, de koning van Moab, zich gereed en streed hij tegen Israël. Hij zond een bode en liet Bileam, de zoon van Beor, roepen om u te vervloeken. Maar Ik wilde niet naar Bileam luisteren; daarom zegende hij u steeds weer, en Ik redde u uit zijn hand’.

Nehemia 13:1-2

‘Op die dag werd er voorgelezen uit het boek van Mozes voor de oren van het volk. Daarom werd voorgeschreven bevonden dat een Ammoniet of een Moabiet tot in eeuwigheid niet in de gemeente van God mocht komen, omdat zij de Israëlieten niet met brood en water tegemoet gekomen waren, en men Bileam tegen hen had ingehuurd om hen te vervloeken; *onze God had de vloek echter veranderd in zegen*’.

Micha 6:5

‘Mijn volk, *denk toch aan* wat Balak, de koning van Moab, beraamde, en wat Bileam, de zoon van Beor, hem antwoordde, aan wat er gebeurd is van Sittim tot Gilgal, opdat u de gerechtigheid van de HEERE kent’.

Citaten uit het Nieuwe Testament

2 Petrus 2:15-16

‘Door de rechte weg te verlaten zijn zij afgedwaald en volgen *de weg van Bileam*, de zoon van Bosor, die het loon van de ongerechtigheid liefhad, maar een berisping voor zijn eigen wetteloosheid kreeg: het stomme lastdier dat met mensenstem sprak, verhinderde *de dwaasheid van de profeet*’.

Judas:11

‘Wee hun, omdat zij de weg van Kaïn gegaan zijn en voor loon zich aan *de dwaling van Bileam* overgegeven hebben en in de tegenspreking van Korach omgekomen zijn’.

Openbaring 2:14

‘Maar Ik heb enkele dingen tegen u: dat u daar hebt die aan *de leer van Bileam* vasthouden, die Balak leerde de zonen van Israël een strik te spannen, om afgodenoffers te eten en te hoereren’.

Distributie: CBC 't Gulden Boek te Houten
Website: www.cbcboek.nl
E-mail: info@cbcboek.nl